

.....
Imię i nazwisko ucznia

.....
Pełna nazwa szkoły

Liczba uzyskanych punktów

**KONKURS POLONISTYCZNY DLA UCZNIÓW GIMNAZJUM
ZESTAW ZADAŃ KONKURSOWYCH
ROK SZKOLNY 2017/2018**

ETAP DRUGI

Instrukcja dla ucznia

1. Zestaw konkursowy zawiera 14 zadań otwartych.
2. Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy zestaw zadań jest kompletny. Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś je komisji konkursowej.
3. Zadania czytaj uważnie i ze zrozumieniem.
4. Zapisy rozwiązań w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Rozwiązania poszczególnych zadań zapisuj długopisem lub piórem. Rozwiązania zapisane ołówkiem nie będą oceniane.
6. W nawiasach obok numerów zadań podano liczbę punktów możliwych do uzyskania za dane zadanie.
7. Nie używaj korektora.

**Pracuj samodzielnie.
POWODZENIA!**

Czas pracy:
90 minut

Liczba punktów
możliwych
do uzyskania: **40**.
Do następnego etapu
przejdiesz, gdy
uzyskasz co najmniej
36 punktów.

Zatwierdzam

Przewodnicząca
Wojewódzkiej Komisji Konkursowej
Ewa Zakościelna
mgr Ewa Zakościelna

Kurator Oświaty
w Lublinie
Teresa Misiuk
mgr Teresa Misiuk

Dzieci i historia

Przeczytaj uważnie poniższe teksty i wykonaj związane z nimi polecenia.

Tekst I.

Były gdzieś wśród bezkresów Azji, opanowanych przez terror NKWD, polskie dzieci, osierocone bądź oderwane od rodzin. Błąkały się głodne i chore, podróżowały w zamkniętych na głucho bydlęcych wagonach lub po prostu szły, brnąc w śniegu i błocie. Przemykały cicho przez brudne dworce. Kradły, aby przeżyć. I była w Taszkencie grupka ludzi, którzy chcieli uratować ich jak najwięcej, wywieźć poza granice ZSRR, stworzyć warunki do życia. Sylwetki tych dzieci i zmagania ich opiekunów z sowieckimi władzami ukazała Ordonka w książce, wydanej w 1948 w Bejrucie pod pseudonimem Weronika Hort (Hanka Ordonówna Tyszkiewiczowa), a zatytułowanej *Tułacze dzieci*. Jest to przejmująca opowieść o ludziach „małych wiekiem, lecz dojrzałych cierpieniem” – szczególna kropla w morzu nieszczęść XX wieku.

NKWD-centralny organ władz bezpieczeństwa w sowieckiej Rosji (od 1917r.) i ZSRR (do 1946r), potocznie policja polityczna.

Hanka Ordonówna- znana polska pieśniarka i aktorka okresu międzywojennego.

Tekst II

(1) Czarne, rozżalone oczy chłopca, z których płynęły nieustannie łzy, robiły wstrząsające wrażenie na lady Brands. Od pół godziny trzymała go na kolanach, próbując bezskutecznie wszystkich swoich uśmiechów, którymi zawsze zjednywała sobie serca dziecięce. Nie odwzajemniał ich. Płakał cicho, tragicznie cicho, nie po dziecinnemu.

(2) – Czy mały jest chory? – spytała jednej z wychowawczyń.

– Nie – odpowiedziała zapytana.

– A czemu tak płacze?

– Nie wiemy, to jest najsmutniejsze dziecko w sierocińcu.

– Jakąż jest jego historia? - zaciekawiała się lady.– Przynieśli go obcy ludzie do sierocińca w Rosji, matka jego umarła z wyczerpania w transporcie, jadącym z Jakucji* na południe, a o ojcu nikt nic nie wie. Jerzyk mu na imię, podobno ma dwa latka. Nazwisko Trembacz, ale to może być nieścisłe – informowała opiekunka.

– Biedny mały.

– Bardzo biedny i nie wiemy, jak mu pomóc w jego smutku.

(3) Lady Brands zaczęła się uważnie przyglądać chłopcu. Drobne ciało, które trzymała na swoich kolanach, było tak wątłe i eteryczne, jakby za chwilę miało się rozwiać, pozostawiając po sobie na ziemi tylko ciężkie łzy – świadectwo wielkiej krzywdy. Niejasne uczucie winy zakiełkowało w jej duszy. Próbowwała otrząsnąć się z tego – nie mogła. Uczucie to rosło, potężniało, dobijając się do jej sumienia. Przytuliła mocniej do siebie dziecko. Pragnęła, by już przestało płakać lub płakało nie tak cicho, smutnie, bezradnie. Próbowwała uzmysłwić sobie, na czym mogła polegać jej wina. Robiła przecież, co mogła, by pomóc ofiarom wojny, nie szczydziła wysiłku, pracy i pieniędzy. I teraz w Delhi, za jej przyczyną, zawiązało się koło pań, witających dzieci. „Ej, czy to przypadkiem nie przeczulenie, wynikłe ze zmęczenia, owładnęło mną” – pomyślała.

(4) Gdzie spojrzała, twarze innych dzieci były ożywione, czemu zatrzymuje się na tym jednym malcu, na tym jednym zgrzycie. Nie wiedziała, czemu, nie rozumiała, ale sumienie jej mówiło, że łzy Jerzyka są ważniejsze od radości tamtych. Zaczęły budzić się w jej pamięci dawno czytane wiadomości i ich wstrząsające tytuły: *Krzyk kobiet z palącej się Warszawy*, *Apel polskich matek do kobiet całego świata*.

(5) Czytała przecież, słyszała. Słyszała, że dzieci polskie marzną w plombowanych wagonach, wywożone na Sybir, że giną z głodu, że dziesiątkuje je choroba i bestialstwo

Niemców i Sowieców. Jakże śmiesznym i bezsensownym wydał się jej teraz cały jej wysiłek, włożony w przyjęcie dzisiejsze. Czy rzeczywiście zabawki, cukierki, ubranka mogły uszczęśliwić te dzieci? Cóż one dały im w zamian za ich sieroctwo? Cóż zrobiły one, wolne kobiety-matki całego świata, by zapobiec nieszczęściu, gdy pora jeszcze była po temu? Nic... nic..., nic.

(6) Milczały, gdy trzeba było krzyżeć, usypiały własne sumienia pozorami dobroczynności, gdy trzeba było walczyć ze złem. Dlatego... dlatego teraz sieroctwo tego chłopca oskarża ją. Dlatego tak sercu ciąży każda jego łza.

Hanka Ordonówna, *Tułacze dzieci*, Łomianki 2015, s.155-157

*Jakucja – republika wchodząca w skład Federacji Rosyjskiej (od roku 2000), położona w Dalekowschodnim Okręgu Federalnym, geograficznie stanowi wschodnią część Syberii.

Zadanie 1. (1 p.)

Które z podanych stwierdzeń są prawdziwe w odniesieniu do tekstów I i II? Wpisz odpowiednio literę P (prawda) lub F (fałsz).

Stwierdzenie	P lub F
Książka „Tułacze dzieci” została napisana w okresie międzywojennym.	
Autorka książki „Tułacze dzieci” używała pseudonimu.	
Książka „Tułacze dzieci” została wydana po raz pierwszy w Taszkencie.	
Lady Brands nigdy nie słyszała o tragicznym losie polskich dzieci.	
Matka Jerzyka Trembacza zmarła z wyczerpania w transporcie.	
Terror NKWD przyczynił się do tragedii polskich dzieci.	

Zadanie 2. (2 p.)

Z pierwszego akapitu tekstu II wypisz wszystkie przysłówki i określ ich funkcję w narracji.

Przysłówki	
Funkcja w narracji	

Zadanie 3. (3 p.)

a) Z dialogu znajdującego się w akapicie drugim tekstu II wypisz wszystkie partykuły.

.....

b) Z akapitu pierwszego tekstu II wypisz wszystkie przydawki. Nazwij części mowy, którymi zostały wyrażone.

Przydawka	Część mowy

a)	b)

Zadanie 4. (3 p.)

Określ przypadki wszystkich rzeczowników występujących w tytułach wiadomości przywołanych w tekście II.

.....

.....

.....

--

Zadanie 5. (4 p.)

Dokonaj analizy składniowej podanych zdań. Sporządź ich wykresy.

a) *Czarne, rozżalone oczy chłopca, z których płynęły nieustannie łzy, robiły wstrząsające wrażenie na lady Brands.*

.....

.....

.....

.....

b) *Nie wiedziała czemu, nie rozumiała, ale sumienie jej mówiło, że łzy Jerzyka są ważniejsze od radości tamtych.*

.....

.....

.....

.....

.....

a)	b)

Zadanie 6. (2 p.)

Nazwij części mowy i części zdania w podanym wypowiedzeniu: *Niejasne uczucie winy zakiełkowało w jej duszy.*

Wyraz	Część mowy	Część zdania

--	--

Zadanie 7. (2 p.)

Ułóż dwa zdania, w których wyraz *tulacze* wystąpi jako dwie różne części mowy pełniące różne funkcje składniowe. Nie zmieniaj jego formy gramatycznej. Podaj nazwy tych części mowy i ich funkcji składniowych.

a) Zdanie

.....

Część mowy

Część zdania

b) Zdanie

.....

Część mowy

Część zdania

a)	b)

Zadanie 8. (2 p.)

Z rzeczownika: *świadectwo* wypisz spółgłoski i określ trzy cechy każdej z nich.

Spółgłoski	Cechy spółgłosek

--

Zadanie 9. (2 p.)

Omów zjawiska fonetyczne, które występują w podanych wyrazach.

przemykały –

książce –

uśmiechów –

Zadanie 10. (4 p.)

Z akapitów 3 i 4 wypisz wszystkie imiesłowy i nazwij je.

Wyraz będący imiesłowem	Nazwa imiesłowu

Zadanie 11. (3 p.)

Czy rzeczywiście zabawki, cukierki, ubranka mogły uszczęśliwić te dzieci? Cóż one dały im w zamian za ich sieroctwo? Cóż zrobiły one, wolne kobiety-matki całego świata, by zapobiec nieszczęściu, gdy pora jeszcze była po temu? Nic... nic..., nic.

Nazwij rodzaje wskazanych powyżej wypowiedzeń i określ ich funkcję w akapicie piątym.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (2 p.)

Zbigniew Herbert

Dom

Dom nad porami roku
dom dzieci zwierząt i jabłek
kwadrat pustej przestrzeni
pod nieobecną gwiazdą

dom był lunetą dzieciństwa
dom był skórą wzruszenia
policzkiem siostry
gałęzią drzewa

policzek zdmuchnął płomień
gałąź przekreślił pocisk
nad sypkim popiołem gniazda
piosenka bezdomnej piechoty

dom jest sześcianem dzieciństwa
dom jest kostką wzruszenia

skrzydło spalonej siostry

liść umarłego drzewa

Z. Herbert, *Wiersze wybrane*, Kraków 2005.

a) Jaka część mowy dominuje w przywołanym wierszu Z. Herberta?

.....

b) W jakim celu użyto tych części mowy?

.....

.....

.....

a)	b)

Zadanie 13. (2 p.)

Określ funkcję czasowników w wierszu. W odpowiedzi uwzględnij ich formę gramatyczną.

.....

.....

.....

.....

--

Zadanie 14. (8 p.)

Ludzie „mali wiekiem, lecz dojrzałym cierpieniem”. Rozważ ten problem w rozprawce, odwołując się w argumentacji do dwóch różnych przykładów utworów literackich z lektur szkolnych. Nie cytuj przykładów z arkusza zadaniowego.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

0-3 p.	0-1 p.	0-1 p.	0-1 p.	0-1 p.	0-1 p.